

**สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
 ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2**

**The Desirable Students' Virtue, Moral, and Value Promotion State
 in the Educational Opportunity Expansion Schools Kalasin
 Educational Service Area Office 2**

สยาม ดีพลางม¹ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ² และ ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง³

Sayam Deepon-ngam¹, Chayakant Ruangsuwan² and Tirawat Yeamsaeng³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 344 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมีความกตัญญู กตเวทิต์ ด้านมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม และด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และ ด้านความประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความกตัญญูกตเวทิต์ และด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบ ควรจัดทำสมุดบันทึกความดีนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมให้นักเรียนได้กราบไหว้ ควรจัดกิจกรรมปลูกฝัง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ร.ด. (การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ กศ.ด. (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม อย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการอบรมற்பิพโยใน
ห้องเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควรส่งเสริมให้แต่งกายชุดพื้นเมืองในวันศุกร์

คำสำคัญ : การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ABSTRACT

This research aimed to study and compare the desirable students' virtue, moral, and value promoting the State in the educational opportunity expansion schools Kalasin Educational Service Area Office 2 based on the school administrators, teachers, and chairmen of the Basic Education Committee and to study their suggestions. The samples consisted of 344 people who were school administrators, teachers, and chairmen of the Basic Education Committee. The data were collected by a five rating scale questionnaire, and an open-ended questionnaire which was created by the researcher. The reliability of questionnaire was at 0.95. The statistics used was percentage, mean, standard deviation, and F-test (One-way ANOVA) for hypothesis testing.

The results of the research were as follows:

1. The overall analysis for the desirable students' virtue, moral, and value promoting the state in the Educational Opportunity Expansion Schools was rated at a high level. Considering in each aspect, there were six aspects rated at a high level difference from the highest to the lowest mean score: gratefulness; mercy, aid; and public sacrifice, and for public discipline, responsibility, and basic dharma principle of their religious practices. For honesty, pride of being Thai, Thai wisdom awareness, Thai values and Thai unique preservation, saving, private and public places utilization.

2. The comparison of the sample's satisfaction was not significantly different as a whole. Considering in each aspect, it was significantly different and also similar: discipline, responsibility, and principle of their religious behavior, gratefulness, mercy, aid, and sacrifice. On the contrary, honesty, pride of being Thai, Thai wisdom awareness, Thai value and Thai unique preservation, saving, private and public places utilization was significantly different at .05 level.

3. The samples suggested that duties should be arranged for the students, there should be goodness journal to record honesty. Father's and Mother's Days should be arranged and the students' parents should be invited to participate in students' respect promotion, the continuous virtue and moral awareness activities: mercy, aid, sacrifice should be arranged, classroom saving promotion should be promoted by the students were participants for administration, and local costume should be promoted to wear on Friday.

Key words : Virtue, Moral Operation, Students' Desirable Value

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หมวดที่ 4 มาตรา 24 ข้อ 4 ระบุให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกสาขาวิชา โดยหมวด 6 มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2545 : 37-43)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) มีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา มุ่งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เน้นเป้าหมาย 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2552 : 7-9) และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข ปลูกฝังค่านิยมที่เป็น

พื้นฐาน เช่น ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม มีนวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย

โลกในปัจจุบันเป็นยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ระบบข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง จากสภาพดังกล่าวส่งผลโดยตรงกับผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่รู้จักเลือกรับวัฒนธรรม โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในวัยเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น (อายุ 13-15 ปี) จนถึงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 18-21 ปี) (ประเวศ วะสี, 2542 :13) และดังที่ สุชาและสุรงค์ จันทน์หอม (2521 : 6 ; อ้างอิงมาจาก รัตนภรณ์ ยุทธภักดิ์, 2549 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นวัยที่เต็มไปด้วยปัญหา ต่อต้านสังคม เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อและจะเริ่มสร้างปรัชญาชีวิตและอุดมคติของตนเอง ที่เป็นการแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้น สถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดแบบแผน พฤติกรรม รากฐานบุคลิกภาพ และเจตคติต่าง ๆ ให้แก่เด็ก แต่ในปัจจุบันครอบครัวเริ่มลดบทบาทลง อันเป็นผลมาจากสภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว พ่อแม่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเด็กจึงตกเป็นของสถาบันการศึกษามากขึ้น ซึ่งมีผลงานวิจัยการศึกษาปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น จำนวนบุคลากร จำนวนนักเรียน งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีผลทำให้การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน ประเทือง เลื่อนไธ (2548 : 118) และแสง แสงหาญ (2551 : 133) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า การดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน เรียงจากมากไปน้อย ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความกตัญญูกตเวทีกี่ เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอน ปัญหาการดำเนินงานช่วงชั้นที่ 1-2, 1-3, และ 3-4 อยู่ในระดับมาก

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างหรือต้นแบบที่ดีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่ครู นักเรียน ได้ประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี และให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้บริหารครูก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งดังที่พระมหากษัตริย์ภูมิพลอดุลยเดช (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ครู คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่ ครูจึงมีเพียงคนที่มีความรู้แล้วสอนหนังสือเพียงอย่างเดียว หากแต่ครูจะต้องมีความงดงามทางด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก ๆ ได้ด้วยพร้อมทั้งทำหน้าที่ประหนึ่งเรือนำส่ง ส่งไปสู่ฝั่งแห่งความสำเร็จ เป็นผู้มีคุณธรรม เก่ง และมีคุณภาพเป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการ ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลงานยึดคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดำเนินงานตามพันธกิจและขับเคลื่อนตามกลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ให้ความสำคัญในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดตั้งโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนยังมีปัญหาและไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่นคือมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ และจะเริ่มสร้างปรัชญาชีวิตและอุดมคติของตนเอง ที่เป็นการแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านมาของแต่ละสถานศึกษามีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ สมบูรณ์ จวนสง (2544 : 112) พบว่า การวางแผนงานปกครองนักเรียนไม่มีความชัดเจนในแนวปฏิบัติ ครู อาจารย์ ไม่ให้ความร่วมมือ นักเรียนขาดจิตสำนึกในเรื่องวินัย คุณธรรมจริยธรรม ไม่มีการติดตามแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องและรูปแบบการประเมินไม่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานด้านนี้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรม จะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิริรัตน์ บุญเพ็ง (2546 : 98) ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนหลายระดับตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทุกฝ่ายต้องเข้าใจตรงกันในแนวปฏิบัติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับ

การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่การวิจัย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 51 โรงเรียน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
    - 2.2.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
    - 2.2.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
    - 2.2.3 มีความกตัญญูกตเวทิตะ
    - 2.2.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
    - 2.2.5 ประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
    - 2.2.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน ครูผู้สอน จำนวน 748 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 51 คน รวมทั้งสิ้น 850 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) จากนั้นกำหนดสัดส่วนจำนวนครู (Quota sampling) (ไพศาล วรคำ, 2552 : 91) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ครูผู้สอน จำนวน 254 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 344 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะตามกรอบแนวคิดการวิจัย 6 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. นัดหมายวันที่จะมาขอรับแบบสอบถามคืน
4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจนครบทุกฉบับตามที่นำแบบสอบถามไปแจก
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ข้อมูลและแยกหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้สถิติ F- test (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

3. นำข้อเสนอนี้ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมีความกตัญญูต่อบุคคลที่มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และ ด้านความประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การอบรมนักเรียนด้านความประพฤติ ความมีวินัย มีความรับผิดชอบแรกในกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณเพื่อให้นักเรียน

ปฏิบัติอย่างชัดเจน การจัดกิจกรรมแนะนำแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา

1.1.2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การอบรมหน้าเสาธงด้านความซื่อสัตย์สุจริต การนำหลักธรรมในการดำเนินชีวิตความซื่อสัตย์ไปสอนให้เกิดการปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.3 ด้านความกตัญญูต่อบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ จัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นคนกตัญญู เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ฯลฯ การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อ เพื่อเป็นการแสดงความอบอุ่นภายในครอบครัวเป็นประจำ การปลูกฝังให้นักเรียนแสดงออกถึงความรักเคารพและ กตัญญูต่อบุคคลผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่าง ๆ

1.1.4 ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ กิจกรรมหน้าเสาธงมีการสวดมนต์แผ่เมตตา การยกย่อง ชมเชยนักเรียนดีเด่นด้านความเมตตา กรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในสถานธนาสมมติของชุมชน

1.1.5 ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมทรัพย์ การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในการประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า การฝึกให้นักเรียนรู้จักวิธีใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างถูกต้อง

1.1.6 ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การนำนักเรียนไปทัศนศึกษาที่วัดหรือแหล่งวัฒนธรรม การให้

ครูและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมร่วมกับวัดและชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบ ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบ ด้านความกตัญญูตเวที ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน

2.5 ผลการเปรียบเทียบด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ผลการเปรียบเทียบด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ควรมีการแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ควรจัดทำสมุดบันทึกความดีนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูตเวที ควรจัดกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมให้นักเรียนได้กราบไหว้ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ควรจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมการออมทรัพย์ในห้องเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยควรส่งเสริมให้

เสริมให้แต่งกายชุดพื้นเมืองในวันศุกร์ควรส่งเสริมให้แต่งกายชุดพื้นเมืองในวันศุกร์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน จะเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน และนำเอาแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนไปปฏิบัติเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างหรือต้นแบบที่ดีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้ประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี และให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้บริหาร ครูก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งดังที่ พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์ (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ครู คือ ผู้ที่สืบบทบาทสำคัญรองลงมาจากพ่อแม่ ครูจึงมีชื่อเสียงคนที่มีความรู้แล้วสอนหนังสือเพียงอย่างเดียวหากแต่ ครูจะต้องมีความงดงามทางด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก ๆ ได้ด้วยพร้อมทั้งทำหน้าที่ประหนึ่งเรือนำส่ง ส่งไปสู่ฝั่งแห่งความสำเร็จ เป็นผู้มั่งคั่งคุณธรรม เก่ง และมีคุณภาพเป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

2. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความกตัญญูตเวที และด้านความเมตตาการุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านจากทั้งหมด 6 ด้าน มี 3 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นแตกต่างกัน จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความกตัญญูตเวที และด้านความเมตตาการุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวยุคใหม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ใน 3 ด้านนี้ จึงทำให้ระดับปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สุชาและสุรางค์ จันทน์แอม (2521 : 6 ; อังอิงมาจากรัตนภรณ์ ยุทธภักดิ์, 2549 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันครอบครัว มีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดแบบแผน พฤติกรรม รากฐานบุคลิกภาพและเจตคติ ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก แต่ในปัจจุบันครอบครัวเริ่มลดบทบาทลง อันเป็นผลมาจากสภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว พ่อแม่ส่วนใหญ่คำนึงเรื่องภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเด็กจึงตกเป็นของสถาบันการศึกษามากขึ้น ซึ่งมีผลงานวิจัยการศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น จำนวนบุคลากร จำนวนนักเรียน งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีผลทำให้การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน ประเทือง เลือ่มใส (2548 : 118) และแสง แสงหาญ (2551 : 133) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศลนคร เขต 3 พบว่าการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน เรียงจากมากไปน้อย ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และ ด้านความกตัญญูตเวที เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอน ปัญหาการดำเนินงานช่วงชั้นที่ 1-2, 1-3, และ 3-4 อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมีความกตัญญูตเวที ด้านมีเมตตาการุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และ ด้านความประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
2. ผลการเปรียบเทียบตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 3 ด้าน คือ ด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความกตัญญูตเวที ด้านความเมตตาการุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของ

ส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ควรมีการแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบ ควรจัดทำสมุดบันทึกความดีนักเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมให้นักเรียนได้กราบไหว้ ควรจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการออมทรัพย์ในห้องเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควรส่งเสริมให้แต่งกายชุดพื้นเมืองในวันศุกร์

4. ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่ามีการจัดกิจกรรมดังนี้ จัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกวันสุดสัปดาห์ การอบรมหน้าเสาธง ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลสดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน ครู ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน จัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันไหว้ครู และเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม ให้นักเรียนได้ร่วมบริจาคทำบุญในวันสำคัญตามโอกาสสมควร ให้นักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ ที่วัด ชุมชน เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักประหยัดพลังงาน โดยปิดไฟ ปิดพัดลมทุกครั้งเมื่อออกจากห้องเรียน ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ขณะแปรงฟัน นักเรียนทุกคนต้องร้องเพลงชาติไทยได้ถูกต้องและทราบความหมายของเพลงชาติไทย ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมประเพณีท้องถิ่นกับชุมชน เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมด้านนี้ยังมีการส่งเสริมน้อย ดังนั้นการนำไปใช้ควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

2. การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ

ศึกษา ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต และด้านภูมิใจในความเป็นไทยเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ยต่ำรองลงมาเป็นอันดับที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมด้านนี้ยังมีการส่งเสริมน้อย ดังนั้นการนำไปใช้ควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

3. การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่าเฉลี่ยต่ำรองลงมาเป็นอันดับที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมด้านนี้ยังมีการส่งเสริมน้อย ดังนั้นการนำไปใช้ควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

4. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะแนวทาง ในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนว่า ควรมีการแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบ ควรจัดทำสมุดบันทึกความดีด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนได้กราบไหว้ ควรจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ควรส่งเสริมการออมทรัพย์ในห้องเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควรส่งเสริมให้แต่งกายชุดพื้นเมืองในวันศุกร์ ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวข้างต้นให้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร ปรีเอี่ยม ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ ดร.วรวรรณ อุบลเลิศ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ นายนิพนธ์ ภูงคคา ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองบัวคูรัฐประชาสรรค์ นายกีวิวัฒน์ ฤกษ์ยาม ผู้อำนวยการโรงเรียนพวนพัฒนา นางแสงไทย ดวงปากดี ผู้อำนวยการโรงเรียนคำถาวรเจริญวิทย์ นางนงนุช หล้าคำ ครูชำนาญการโรงเรียนหนองบัวคูรัฐประชาสรรค์ ดร.พจน์ เจริญสันติเยะ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 ที่กรุณาได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำ
ปรึกษาแนะนำในเรื่องที่เป็นประโยชน์และตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่จนประสบความสำเร็จเรียบร้อย
โดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประเทือง เลื่อนมัส. (2548). **ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริม
คุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่
จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประเวศ วะสี. (2542). **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติมิติใหม่**.
กรุงเทพฯ : สร้างสื่อ.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์. (2546). **ครูสร้างคน**. กรุงเทพฯ
: ธรรมดา.
- ไพศาล วรคำ. (2552). **การวิจัยทางการศึกษา**. กาฬสินธุ์ :
โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2545). **พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545**.
กรุงเทพฯ.
- รัตนภรณ์ ยุทธภักดิ์ (2549). **ความคิดเห็นและการปฏิบัติใน
การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- สมบุญรณ์ จวนสาंग. (2544). **การปฏิบัติงานปกครองนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- สิริรัตน์ เพ็งบุญ. (2546). **การพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรม
นักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
ที่พึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองยาว อำเภอ
เบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชา และสุรางค์ จันทร์อม. (2521). **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แพร่พิทยา.
- แสวง แสงหาญ. (2551). **สภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรม
จริยธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาสกลนคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม
: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี.(2552). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและ
ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และ แผนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543**. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการกระจาย.